

Constitution Law
Sem - II

April - 2013
02/05/2013
11.00 to 2.00

Con. 2982-13.

NG-7405

(3 Hours)

[Total Marks : 100]

Q. I. Answer in short. (Not more than two sentences)

20 Marks

1. What is doctrine of eclipse?
2. Who is the ex-officio chairman of Rajyasabha?
3. What is Socialism?
4. State any two restrictions on Trade and Commerce in India.
5. What is the difference between class legislation and reasonable classification?
6. What is prohibition against self-incrimination?
7. What is special leave appeal?
8. What is ordinance making power?
9. State the grounds for issuing a writ of Quo-warranto.
10. Which two fundamental rights are available in India for non-citizens or aliens (State the Articles)?

Q. II. Write short notes. (Any Four)

20 Marks

1. Fundamental Duties
2. Independence of Judiciary.
3. Freedom of profession, occupation and trade.
4. Functions of Election Commission.
5. Amendment of Fundamental Rights
6. The Mandal Commission case

Q. III. Solve (Any Two)

12 Marks

1. The Chief Reporter of Hindustan Times Newspaper asked for permission to interview Ranga and Billa, two death sentence convicts in Tihar Jail. The Jail authorities refused permission for the interview. The Chief Reporter challenged the refusal in the Supreme Court as violation of Fundamental Right.

- (i) In the above case is any fundamental right of the Chief reporter violated? Explain with legal provisions.
- (ii) On what ground the jail authorities refused the permission? Is it lawful to do so?

[TURN OVER

ws-Cum-2013-2

Con. 2982-NG-7405-13.

2

2. The National Curriculum Framework for School education incorporated the comparative study of philosophy of all religions in school text books. Aruna Roy challenged this as violation of secularism in India.

(i) Does the inclusion of study of religious philosophy violate secularism? Explain what secularism is?

(ii) Does the inclusion violate right to freedom of religion of individuals in India? Explain the constitutional provisions available for right to freedom of religion with its reasonable restrictions.

3. Suresh who was a leprosy patient was elected as a councillor of a ward and subsequently was also elected as the chairperson of the Municipal Council. Later on Suresh was disqualified from his post on the ground that he had leprosy.

(i) Can Suresh challenge his disqualification from the post of chairperson of Municipal Council? Explain with legal provisions

(ii) Which Act embodies the disqualifications of members and chairperson of Municipal Council?

Q. IV. Answer the following. (Any Four)

48 Marks

1. Discuss the salient features of Indian Constitution.
 2. What is untouchability? Discuss the punishments prescribed for practicing under the Protection of Civil Rights Act, 1955.
 3. Discuss the importance of judicial activism in India with relevant case laws.
 4. Explain the Right against exploitation as a corollary of human rights with the laws enacted for Right against exploitation in India.
 5. "Directive Principles of State Policy and Fundamental Rights are supplementary to each other"- Discuss with relevant case-laws.
 6. Discuss and explain the relevant provisions regarding the proclamation of national emergency in India
-

Con. 2982-NG-7405-13.

3

१) दोन वाक्यात खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

१. "डॉक्ट्रीन ऑफ इक्लीप्स" म्हणजे काय?
२. राज्यसभेचे पदसिद्ध अध्यक्ष कोण असतात?
३. समाजवाद म्हणजे काय ?
४. भारतामध्ये व्यापार, वाणिज्य (धंद्यावर) असणारी दोन रास्त बंधने सांगा.
५. विधीमंडळाचे विशिष्ट वर्गीकरण व सर्वसाधारण वर्गीकरण यात फरक काय?
६. गुन्हेगार नसल्याचे स्वतःला सिद्ध करण्यासाठीचे संरक्षण काय आहे?
७. विशेष हक्क याचीका म्हणजे काय?
८. वटहुकूम काढण्याचा अधिकार म्हणजे काय आहे ?
९. को-वॉरंटोच्या रिटची याचिका कोणत्या कारणासाठी दाखल करता येते?
१०. विदेशी किंवा अ-भारतीयांना भारतामध्ये कोणते दोन मूलभूत अधिकार आहेत (अनुच्छेद नंबर लिहा)?

२) टिपा लिहा. (कोणत्याही चार)

१. मूलभूत कर्तव्ये.
२. स्वतंत्र न्यायव्यवस्था.
३. धंदा, व्यवसाय आणि व्यापाराचे स्वातंत्र्य.
४. निवडणूक आयोगाची कर्तव्ये.
५. मूलभूत अधिकारांसंबंधीची घटनादुरुस्ती.
६. मंडल आयोगाचा खटला.

३) सोडवा. (कोणत्याही दोन)

१. तिहार तुरुंगातील रंगा आणि बिल्ला या फाशीची शिक्षा ठोठावलेल्या दोन कैद्यांची मुलाखत घेण्यासाठी हिन्दुस्तान टाइम्सच्या मुख्य वार्ताहराने परवानगी मागितली. संबंधीत तुरुंग प्रशासनाने परवानगी नाकारली. मुख्य वार्ताहराने हा मूलभूत अधिकाराचा भंग असल्याच्या कारणावरून त्यासंबंधी सर्वोच्च न्यायालयाकडे दाद मागितली.

अ) या केसमध्ये मुख्य वार्ताहराच्या मूलभूत अधिकारांचा भंग झाला आहे काय? कायदेशीर तरतुदीच्या अनुषंगाने खुलासा करा.

ब) तुरुंग प्रशासनाने कोणत्या कारणासाठी परवानगी नाकारली? असे करणे कायदेशीर आहे का?

[TURN OVER

ws-Con-2013-4

Con. 2982-NG-7405-13.

4

२. शालेय अभ्यासक्रमात सर्व धर्मातील तत्वज्ञानाच्या अभ्यासक्रमाचा समावेश करावा अशी राष्ट्रीय शालेय पाठ्यक्रम मंडळाने सूचना केली. अरुणा रॉय ह्यांनी त्यास धर्मनिरपेक्षतेचे उल्लंघन असल्याच्या कारणावरून आव्हान दिले.

अ) धार्मिक तत्वज्ञानाच्या अभ्यासाच्या समावेशामुळे धर्मनिरपेक्षतेचे उल्लंघन होईल का? धर्मनिरपेक्षता म्हणजे काय?

ब) अशा समावेशामुळे भारतातील वैयक्तिक धार्मिक स्वातंत्र्याच्या अधिकाराचा भंग होईल का? धार्मिक स्वातंत्र्यासंबंधी घटनेतील तरतुदीचे त्यावरील रास्त बंधनासह स्पष्टीकरण द्या.

३. सुकेश नावाचा कुष्ठरोगी एका वॉर्डमधून नगरसेवक म्हणून निवडून आला व त्यानंतर नगरपालिकेचा मुख्याधिकारी म्हणूनही निवडला गेला. सुकेश कुष्ठरोगी असल्याने त्याला त्या पदासाठी अपात्र ठरविण्यात आले.

अ) नगरपालिकेच्या मुख्याधिकारी म्हणून अपात्र ठरविण्याचा निर्णयाला सुकेशला आव्हान देता येईल का? त्यासंबंधी कोणत्या कायदेशीर तरतुदी आहेत ते सांगा.

ब) कोणत्या कायद्यान्वये नगरपालिकेच्या सदस्य व मुख्याधिकारी यांना अपात्र ठरविता येते?

४) खालील प्रश्न सोडवा. (कोणत्याही चार)

१. भारतीय राज्यघटनेची महत्त्वाची वैशिष्ट्ये सांगा.
२. अस्पृश्यता म्हणजे काय? नागरी संरक्षण अधिनियम, १९५५ मध्ये त्यासंबंधी कोणत्या शिक्षा नमूद केल्या आहेत ?
३. 'न्यायिक सतर्कते' चे भारतातील महत्त्व त्यासंबंधीचे न्यायनिर्णय सांगून स्पष्ट करा.
४. मानवी अधिकारांच्या अनुषंगाने पिळवणूकीपासून संरक्षण मिळण्यासाठीचे भारतातील कायदे कसे सहाय्यक आहेत त्याचे स्पष्टीकरण करा.
५. "राज्यघटनेची मार्गदर्शक तत्वे आणि मूलभूत अधिकार एकमेकांना पुरक आहेत." संबंधीत वाक्याची योग्य ते न्यायनिर्णय देऊन चर्चा करा.
६. भारतामध्ये राष्ट्रीय आणीबाणीची उद्घोषणा करण्यासंबंधी काय तरतुदी आहेत त्याचे स्पष्टीकरण करा.